Ч. 239 (10.916). Львів, четвер 28. жовтня 1926. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло“, Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 15) лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до адміністрації. Ціна одного примірника 20 сот.

Гасло ощадности.

Львів, 27. жовтня 1926.

В дні 31. жовтня цілий світ активно обходить „день ощадности“. І польське громадянство дуже енергійно приготовлюється до ощадностевої кампанії в тому дні. З ініціятиви П. К. О. (Польської Каси Ощадности) повстав у Варшаві столичний комітет „дня ощадности“. В провінціональних осередках позавязувалися льокальні комітети під прапором ширення ідеї ощадности серед найширших верств населення. Міністр внутр. справ видав обіжник до воєводів, доручуючи їм і всім адміністраційним установам якнайенергійніше підтримати ощадностеву пропаганду.

В неділю 31. ц. м. з усіх проповідниць в костьолах, з пропагандистичних трибун на безчисленних зібраннях і сходинах, в містах, селах і фабричних осадах понесуться слова заохоти до ощадности, до громадження національного капіталу. Міліони відозв і листків понесуть ідею ощадности в найдальші закутини польського села. В тому дні польська народня маса стане богатшою морально о одну велику ідею і матеріяльно о нагромаджений в щадничих установах капітал.

А ми? Ми все спізнюємося, все лишаємося позаду, все калікуємо під ідейно теоретичним, а що більше, ділово-практичним оглядом. Замісць „дня ощадности“ в дні 31. жовтня, у нас відбудеться 30-го жовтня зїзд кооперативно-ощадностевих установ, на якому буде виголошений реферат про ідею ощадности і буде обговорена справа зорганізування пропаганди ощадности. Замісць поширення ідеї ощадности в найширших масах, ми спершу будемо порушувати ту преважну справу тільки на зібранні керманичів ощадностевих установ. Ясно, що в порівнанні з нашими сусідами лишаємося біднішими навіть в обсязі агітації і пропаганди.

Та добре й те. Добре, що хоч відбудеться зїзд представників ощадностевих установ. Одначе цього мало. Ми не сміємо пропустити „дня ощадности“. І коли ми вже лишилися позаду щодо сьогорічного обходу в дні 31. жовтня, коли не можемо з нашої власної вини повести ощадностевої пропаганди разом з усією Европою, — то звяжімо поки-що наші гасла ощадности з американським „тижнем ощадности“, який починається 17. січня. Бо для нас мало одного дня, для нас треба щонайменше тижня, щоби нашому громадянству вибити з голови всі страхіття, звязані з воєнним і повоєнним періодом інфляції і девальвації.

Зїзд наших ощадностевих установ повинен скласти докладний плян пропаганди на наш тиждень ощадности і видвигнути гасла, під якими слід провести ударну кампанію за ідею ощадности, за збільшення нашого національного капіталу.

Зїзд чехословацьких фашистів.

Прага, 26. жовтня 1926.

Не зважаючи на заборону поліції відбувся тут зїзд чехословацьких фашистів. В ухвалених резолюціях фашисти заявляють, що покликання Німців до уряду було фатальною помилкою

Приготування до зміни виборчої ординації.

Ініціятива правих і центрових груп. — Перед нарадами сойму. — Що було в Несвежу.

Варшава, 26. жовтня 1926.

Одна з учорашніх тутешніх газет принесла сензаційну вістку про приготування уряду в справі зміни дотеперішньої виборчої ординації. Скільки в тім правди, невідомо. Одначе нема сумніву, що справа зміни виборчої ординації виплине в найближчому часі на сеймовому терені і то наслідком ініціятиви правих і центрових партій. Кажуть, що в справі зміни дотеперішньої виборчої ординації прийшло вже за кулісами до порозуміння між ЗЛН., ХН., Пястом і НПР. Всі чотири згадані клюби зголосили в своїм часі в соймі проєкти зміни виб. ординації, а тепер мали погодитися на один спільний проєкт.

Одночасно з декретом президента Мосціцького про скликання соймової сесії, що вийде в пятницю, буде зголошений того самого дня на руки маршалка буджетовий прелімінар. В суботу на пленарному засіданні сойму виголосить скарбове експозе мін. Чехович. Чи забере слово також премієр Пілсудський, ще не знати. Після цього засідання сойму наради його будуть переложені на кілька днів з причини т. зв. задушних днів, що припадають на 1. і 2. листопада. Дня 5. листопада зачнуться нормальні праці над прелімінарем у сеймовій бюджетовій комісії. Засідання сенату буде скликане по всякій правдоподібности в половині найближчого тижня.

Вчора вернув з Несвежа прем. Пілсудський в товаристві міністрів Мейштовича і Незабітовського. Круги, що стоять близько до особи Пілсудського, заявляють, що його побут у Несвежу не мав ніякого політичного характеру, а був тільки актом пієтизму для поляглого адютанта кн. Радзівілла, до якого Пілсудський ставився завсіди з великим сентиментом і смерть якого відчув дуже болючо. Це не переконує значної части варшавської преси, яка з приводу цієї стрічі Пілсудського з польською магнатерією робить далекойдучі політичні висновки.

В Несвежу марш. Пілсудський виголосив на замку кн. Радзівіллів коротку промову, в якій підніс заслуги того роду для Польщі, що від століть давав їй хоробрих лицарів. Промова Пілсудського, як подає варш. преса, з обила на чисельно зібрану шляхту велике враження. Загально поширюється погляд, що Пілсудський прямує явно до монархії.

Переговори Швеглі з провідником словацьких народовців.

Прага, 26. жовтня 1926.

Премієр Швегля конферував із провідником словацьких народовців о. Глінкою. Швегля бажає, щоби Словаки приступили до урядової більшости і готов поробити їм ряд уступок. Переговори потривають кілька днів.

Невдача опозиції в СРСР.

Варшава, 26. жовтня 1926.

З Москви повідомляють, що вибори делегатів на 15-ту комуністичну конференцію покінчилися 24-го жовтня. У Ленінграді опозиція не здобула ніодного мандату. Такий самий вислід був у Москві. З усіх сторін СРСР. приходять вісти про повну невдачу лівої опозиції. Зате в промислових центрах права опозиція здобула кілька мандатів. На Україні число голосів, відданих на людей, які належали до опозиції, є досить велике.

Конференція комуністичної партії почала наради в Москві. Почесним предсідником вибрали Сталіна.

Страйк англійських шахтярів.

Льондон, 26. жовтня 1926.

У відповіди на промову Кляйнса і Льойда Джорджа премієр Болдуін заявив, що уряд не приняв ніяких зобовязань супроти котроїнебудь сторони і безуспішно намагався скликати конференцію власників копалень і шахтярів. Премієр зазначив, що надії на полагоду конфлікту є слабі.

У місцевости Дергем двохтисячна юрба страйкуючих шахтярів потурбувала полісменів, які ескортували 100 шахтярів до праці. — Палата льордів затвердила продовження виїмкового стану на один місяць.

Тютюн не подорожіє.

Варшава, 26. жовтня 1926.

Чутки про підвижку цін тютюневих виробів з днем 1. падолиста на 10 процент не є правдиві.

Сян залив часть Перемишля.

Перемишль, 26. жовтня 1926.

Дня 25. жовтня вечером Сян виступив із берегів і залив нижче положені дільниці, головнож вул. На Болоні, заведення бр. Альбертів, почасти загальний шпиталь, вул. 22. січня, вул. Набережну і Коперника з міською різнею, вул. Полеву і Торговицю. В 11. год. в ночі міська електрівня здержала рух, бо часть її залила вода. Вода дісталася також до Робітничого Дому і залила пекарню. Дісталася також майже до всіх сусідних домів і віль на лівому березі.

Біржа.

Гроші.

Курс доляра в готівці у приватних оборотах 9·01 зол. при спокійній тенденції.

Збіжа.

Трансакції в білій конюшині середньої якости. Платили за неї льоко Львів 270 зл. Великі обороти в промислових бараболях по ріжних цінах. Головнож за бараболі в пов. Ряшів, Ярослав, Перемишль і Самбір платять багато більше, як у львівськім і тернопільськім повіті. Тенденція зниżкова.

На біржі екзекутивне купно гороху Вікторія, платили за нього 101·75 зол. З причини недостачі залізничих вагонів і наслідком того утрудненого довозу, дуже скромна подача при вельми сильнім попиті. Надслідком того ціни йдуть угору. Пшениця красва двірська 45·75—46·75, пшениця красва селянська 43·25—44·25, жито галицьке 33·25—34·25, ячмінь галицький броварний 32·00—33·00, ячмінь галицький до перемелювання 3..00—31·00, ячмінь пасіяний 27·05—28·50, овес галицький 28·00—29·00, кукурудза румунська 29·50—30·50, бараболі промислові 6·50—7·00, фасоля біла 38—40, фасоля колірова 30·00—32·00, фасоля красна 36·00—38·00, горох піз-Вікторія 80—90.

Під свій стрихулець.

Жидівський голос в національній справі.

Останній кривавий акт на терені Східної Галичини пригадав деяким політичним колам істнування крайно загостреної національної проблеми. На сторінках сіоністичної „Хвілі“ забирає в тій справі голос співавтор польсько-жидівської угоди пос. Розмарін в статті „Отямитися!“

„Національна квестія в Польщі — пише д-р Розмарін — безперечно находиться тепер в критичній стадії. Якщо колинебудь роблено якісь спроби, щоби зменшити національне тертя, то сьогодні під тим оглядом нічого не робиться. В часі, коли польська держава боролася за признання їй Східної Галичини, польський сойм офіційно проклямував конечність створення українського університету. Сх. Галичина стала складовою частиною держави, а про університет ніхто не журиться“.

Після замордування през. Нарутовича здавалося, що уряд хоч частинно заспокоїть домагання територіяльних народів. Одначе ці сподівання не перемінилися в діло. Правицево-пястівські уряди розпочали завзяту боротьбу зі славянськими народами.

Масові арешти, розтягнення над землями, заселеними в більшости Українцями й Білорусинами, опіки дефензиви, повне занедбування господарських інтересів, відсутність помочі у відбудові знищених господарств, а що найгірше — гноблення національного шкільництва, ось система тих урядів у відношенні до славянських меншостей.

Прийшов травневий переворот, який вліяв багато надій в громадянство. Панувала загальна думка, що покликаний волею марш. Пілсудського уряд схоче на цілій лінії відмежуватися від системи і метод ендецьких способів управи. Були надії, що після вирішення деяких особистих справ уряд виступить з програмою національної справи в Польщі, що своєю діяльністю буде змагати до згрупування довкола себе тих верств національних меншостей, що згідне співжиття заселяючих державу народів уважають ще можливим, а в розвитку держави не добачують противенства інтересів свого народу. Поза кількома загальниками, зрештою повторюваними при ріжних нагодах, уряд не здобувся на ніяке діло. Колиб в тому уряді щонайменше найшлося зрозуміння для конечности якнайскоршої ліквідації діяльности п. Ст. Грабського, колиб міністерство освіти уряду п. марш. Пілсудського зірвало зразу зі системою утраквізації, то можнаб мати враження, що в тому уряді запанував інший дух. Тимчасом і під тим оглядом ніщо не змінилося.

Ситуація є критична. Кожний, кому відносини в краю не є чужі, знає, що невдоволення, огірчення опанували майже все українське громадянство. Кожне село, кожна українська осада є немов замкнутою твердинею, в якій виростають і утверджуються прояви морального бунту проти теперішнього стану річей.

В останніх часах знову злочинний винок заалярмував публичну опінію. Без огляду на те, чи прізвища атентатчиків будуть відомі, нема сумніву, що тоі вчинок вийшов з кола невдоволених, просякнутих свідомістю, що інші засоби не заведуть до мети“.

Уряд нічого не робить, а тимчасом загранична ситуація Польщі не

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

Д-р ІВАН КУРОВЕЦЬ

повернув дня 27. жовтня ц. р.

і приймає при вул. Вірменській 8.

— **З кіна.** У кіні „Лев" піњнеться небавком нова програма „Князь і куртизана" з Люсі Дорен і Віллі Фрітче у головних ролях.

Нові книжки й видання.

КНИЖКИ:

Зиновій Липинський: ЛИСТИ ДО БРАТІВ ХЛІБОРОБІВ. Про ідею і організацію українського монархізму. Відень, 1926, стор. 48+580, вел. 8°. Зміст: Вступне слово до читачів з ворожих таборів. — Українська наддніпрянська інтелігенція і українська національна ідея. — Наша орієнтація. — Про національну аристократію і про три методи її організації: класократію, охлократію і демократію. — Про політику як уміліcть вибору такого методу здобування та організації влади й організації громадянства, який би уможливив будову і збереження окремої держави на українській землі і забезпечив істнування та розвиток української нації. — Покликання „Варягів", чи організація хліборобів? (Кілька уваг з приводу статті Е. Чикаленка „Де вихід?").

Ярослав Цурковський: В ОГНІ. Вид. Нова Доба", ч. 2. Львів 1926, ст. 16, 8°.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР-АЛЬМАНАХ „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ" на 1927 рік. Річник V. Львів-Київ, 1926, стор. 160 + календаріюм + оголошення. Зміст: д-р К. Трильовський: З моїх споминів про початок стрілецької організації і Боєву Управу. — Мирон Заклинський: УСС. під кінець 1917 року. — Д-р Волод. Щуровський: Іван Франко серед УСС. — Ів. Горбанцьо: На поміч Центральній Раді. — Федір Дудко: Момент. — Остап Залеський: Одна кров. — Юрко Бобровський: Рішаюча битва. — Д. Лісієнков: Весняної ночі. — Ю. Шкрумеляк: Білий кінь. — Б. Л.: Ни вищі. — Я. Л.: З листопадових переживань. — В. Львівський: 1) Кавалер семи бід. 2) Батер. Ю. Шкрумеляк: Побідники. — П. В—к: Пімста небіщиків. — Б. Л.: Одна з українських містерій. — Бар. О. Раттаус: В Іллиз-Кіоску. — Л. Лугу: Улюблена пісня полк. Дм. Вітовського. — Л. Лепкий: Осінь 1918 р. — В. Оилець: Противаступ. Ів. Михайленко: Печеніжинська оборона 1919 року. — Л. Луду: Несподівана поміч. — О. Лещук: Американська військова місія. — О. Бабій: „Гуцульський курінь". — Л. Луду: Панцирний жид. — Ген. Безручко: Група СС. у боях на підступах до Каменця Подільського. — О. Василів: Ланцюг нещасть. — Німк: Товариш Настя. — Леонід Чайка: Жіночий сход. — І. Кедрин: С. Петлюра. Мих. Рудницький: Дві французькі повісти з нашої революції.

Kazimierz Olendzki: POLSKI PAPIEŻ SŁOWIAŃSKI czyli Traktat Kontestowy. Chicago, 1925, стор. 99, 8°.

Casimir Olendzki: IN QUEST OF TRUTH. Vol. I. Chicago 1925, стор. 24, 8°.

Dr. Paul Szasay: ZUM PROBLEM EINER RENTENAUFWERTUNG IN ÖSTERREICH. Wien und Leipzig 1926, стор. 71, 8°.

„НАША БЕСІДА", ілюстрований двотижневик літератури, науки і суспільного життя. Ч. 20. Варшава, 20, жовтня. Зміст: В. Павлович: Інтелігенція — двигун культури. — В. Островський: „Політики". — Повість про діячів вищої, нижчої і найнижчої політики. — М. Диканько: Жебрак. Нарис. — Семен Любарський: Місто Городло, Грубешівського повіту на Холмщині. — „Срібний сон Сальомеї". — Б. Монкевич: Українська пісня за кордоном. — Відгуки. — Література, наука, мистецтво. — Володимир Гнатюк. — Надіслані книжки й журнали. — Сміх і жарти. — Від Редакції і Адміністрації. — Ілюстрації. — Оголошення.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ", щомісячний часопис для українського жіноцтва. Коломия, жовтень ч. 10. Зміст: О. Галичанка: О рівні права. — О. Кисілевська: Як вести жіночі й діточі гуртки. — І. Кравченко: Цить, брате цить! Елеонора Г.: Світла й тіни. — Д-р В. Кисілевський: Сароджіні Наїду. Відділ американсько-канадійський. — Д-р З. Сіменович: Незвичайна жінка. — Д-р В. Ганьківський: Трахома або єгипетська слабість. — Часть господарська. — Жіночий рух.

„МОЛОДЕ ЖИТТЯ", часопис українського пласту. Львів, 15. жовтня. Ч. 8 (37). Зміст: Діяльність і змагання. Кусоніс: Схід Сонця (вірш). Орлине Перо: Поворот Медвежого Серця. Пласт на Волині. З оповідань Р. Бейдена-Пауелля. Вечір Івана Купала. М. Підгірянка: Місячна ніч. В пл. таборі на Закарпатті. З пластового світу. З нашого життя.

„ПОСТУП". Студентський Вістник. Львів вересень—жовтень, ч. 7-8. Зміст: Гладилович Іван: Наші організаційні проблеми. Гетьманська студентська організація. — Брат Мелетій: Хай стане.—Н. Н.: Джемс Кук.—Мандюкова Яр.: Бенвенуто Челліні. —Степ. Роман: Над Прутом.—Д-р О. Назарук: Матеріялістичний світогляд І. Франка. Афоризми. Зі студентського й організаційного життя. З католицької акції.

„КОЛЮЧКИ", сатир.-гумористичний журнал (на правах рукопису). Каліш. Ч. 10. Зміст: М. Ревяшок. Одісея Ревяшка Mortalis. Ворожка (Майже птичка) Кислиця. „О-си-ка". Дітирамбічна поезонахта Біженець. Крамниця Гоголик. Пригоди Павла Івановича Чичикова, або мертві душі на Вкраїні і в околицях Перший. На Батьківщині: малюнок Блазень. Пісня блазня М. і В. „Великі" думки наших „великих" людей Ґи'чич. З організаційного руху. Дідусь. На окупованій Україні. М-вич. Після останнього „державного перевороту"; мал. Сікос. Хто ми? (із записника емігранта). Немаршал. „Маршал Ней" (із життя на еміграції.) — З Колючанської Енциклопедії. Ріжне. Нові винаходи Д-р Віський іде. Замісць рецензії. Карколомні думки веселого фільозофа. Омелько Грішний. Пан „По-че-кайте". Телеграми, що їх принесла сорока на хвості.

ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС, орган ревізійного союзу українських кооператив. Львів 6. жовтня. Число 41—2. Зміст: Велика ціль кооперації. Кооперація і політика. Від споживчої до сільсько-господарської кооперації. Духовенство і кооперація. Відбудова кредитової кооперації. Дві позабуті посестри в кооперативній родині. Кооперація на услугах данського селянина. Общество взаимного кредита „Вѣра" в Перемишлі. Жінки, працюйте в кооперації! Заклик до всіх кооперативних централь і повітових осередків у справі кооперативної науки. Наша кооперація: Кооперативна анкета в Бережанах. З Ревізійного Союзу У. К.: Заклик до всієї сільсько-господарської кооперації. Кооперативне Свято у Львові. Фейлєтон: Ю. Павликовський: Артільний Батько Микола В. Левитський. (З нагоди його ювілею). Оголошення. Додаток: Кооперативне Молочарство ч. 1.

Ч. 43. Зміст: Організуймо кооперативний збут худоби! День ощадности. Місяць книжки. Український Ярмарок у Станиславові. Свято Кооперації. Хліборобство. Наша кооперація: Нарада подільських ПСК. в Чорткові. Правне положення та податкові тягарі кооператив. З Ревізійного Союзу Українських Кооператив. З Краєвого Молочарського Союзу в Стрию.

НОТИ.

В. Безкоровайний: ДУМКА G-MOL НА ФОРТЕПЯН. Львів Тернопіль.

В. Безкоровайний: МАЛА ФУГА триголосова D-moll на фортепян. Львів-Тернопіль.

В. Безкоровайний: POEME EROTIQUE на фортепян. Львів-Тернопіль.

Karl Mengelberg: SEVEN PIECES FOR CHILDREN. Piano solo. Oxford University Press.

Й. Кишакевич: МУЗИЧНІ ТВОРИ. С. II. Ч. 11. „СОСНА" (В проваллі темнім...) мішаний хор à capella. Слова: О. Олеся.

✝ Посмертна згадка.

Лев Лотоцький, емеритований народній учитель, український письменник, помер дня 21. ц. м. в 76 р. життя в своюму родинному селі Тростянці, бережанського повіту.

Покійний родився 1. січня 1850 р. в Тростянці, де його батько о. Антін був парохом. До шкіл ходив в Бережанах. Там покінчив нижчу гімназію, опісля кинув гімназію і лишився дома на господарці аж до 1870 р., коли то пішов до війська до Відня. По повороті з війська підготовився до вчительського іспиту і в 1875 р. став учителем у селі Вільхівці в Бережанщині. Пізніше вчителював двома наворотами в Ценеві і двома наворотами в своюму родинному селі Тростянці, а в останнє в Шумлянах Малих — все в Бережанщині. Покійний був приязної вдачі, добрим педагогом, любив дітей і діти любили його. Зпід його рук і за його заохотою пішло чимало учнів до гімназії і вийшли „в люде". В 1906 р. повдовів і спенсіонувався та перенісся до Львова, де жив аж до вибуху світової війни. Виселенецька хвиля захопила і його та понесла на Захід до Більська. На цій мандрівці довелося йому зазнати австрійської вязниці (понад 6 тижнів у Тешині) як підозрілому в шпіонажі. В 1917 р. вернув знову до Львова й жив тут до жовтня 1924 р. На склоні життя затужив за рідним селом і поселився там.

Писати почав ще за молоду, та друкувати свої твори став у 90 рр. мин. століття. З молодечих його проб друкована була тільки поема „Довбуш". Писав поезії, оповідання та драматичні твори. Дві його одноактові комедійки були нагороджені на конкурсі Тов. ім. І. Котляревського. Та головним полем його були новелі. Визначався він у них легким та привабним стилем, гарною мовою, вірним змалюванням життя (головно селянського), привабними описами природи й дотепом. Друкував свої твори в „Літ.-Наук. Вістнику" (в часі ред. Ів. Франка), богато в „Ділі" та в инших видавництвах. Окремими книжками вийшла збірка його новель п. н. „Горицвіт" (накладом ред. „Свободи") та кілька комедій, одно оповідання й одна поема.

Похорони, що відбулися 22. ц. м., стягнули багато селян, здебільша його колишніх учнів і учениць. Вело похорони двох священиків, а саме місц. свящ. о. Служинський та о. Романчукевич із Лапшина. О. Романчукевич виголосив двічи працальне слово перед домом і над могилою. У своюму слові вказав на долю українського інтелігента: деинде спочиває жінка покійного, а деинде лежить покійний. Щиро й сердечно попращав покійного, свойого старшого товариша, місцевий управитель школи п. Гринь Кісь. Поховано покійного під „традиційним каштаном", де спочивають теж його родичі й сестра та двох братів (між ними поховано також цього року в березні о. крилош. Анастазія, місцевого пароха). Пером хай буде Покійному Рідна Земля!

✝

ПАНАХИДА

по покійних членах Української Галицької Армії

відбудеться в навечеря 1. XI., в неділю 31. X. год. 5. попол. в львівській Преображенській церкві. Просимо о численну участь для вшанування памяти покійних.

809 1-2 *Управа УКТОНІ у Львові.*

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:

Четвер 28.X. Станиславів.
Субота 30.X. Калуш.
Неділя 31.X. Калуш. 719 17-?

В справі присилки матеріялів. Відома польська публіцистка п. Аліція Белціковська, авторка великої праці „Stronnictwa i związki polityczne w Polsce" та редакторка товстого квартальника „Biuletyn Polityczny" у Варшаві, приготовляючи другий том бюлетину присвяченого українському політичному, господарському і освітно-культурному життю, просить за нашим посередництвом всі українські партії і публичні установи надсилати їй до редакції „Biuletynu Politycznego" (Варшава, Próżna 14, м. 3) звіти з діяльности, програми, статути, резолюції та всякі часописи і видавництва. П. А. Белціковська до четверга (28. ц. м.) включно перебуває у Львові (Готель Краківський, кімн. 425) і там приймає згадані матеріяли, які на випадок її відсутности просить лишити для неї у готелевого портієра.

Українське Технічне Товариство подає до відома своїм членам, що тижневі товариські сходини переложені з середи на суботу і будуть відбуватися кождої суботи о год. 14-тій в льокалі Т-ва Ринок ч. 10/II. — ВИДІЛ. 1—2

Українське Технічне Товариство подає до відома, що буде мати спроможність примістити певну скількість молодих і старших інжинірів ріжних спеціяльностей. Кваліфікації і вимоги просимо слати на адресу Товариства: Львів, Ринок ч. 10. — ВИДІЛ. 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

БАНДАЖІ на найбільші пропуклини. Опаски черевні лічничі для утилих пань. Гумові панчохи проти жиляків. Косметичні опаски для зреформовання ніг. Штучні ноги і руки для ампутованих і т. п. поручає Бандажист Полячек в Самборі. Цінники даром. 689 17—17

ВПРАВНА ІНСТРУКТОРКА з матурою гімназіяльною і семінаріяльною з інтелігентного дому пошукує лекції з шкіл гімн., семінар. і народних. Може уділяти також початків гри на фортепяні. Зголошення слати на адресу: Український Базар Стрий, для Абсольвентки. 796 3—3

60 сот. коштує одна ложечка до чорної кави з хінського срібла у Мандля вул. Коперника 14. 681 5—?

ДЛЯ гімназійних абітурієнтів, що здають матуру в січневім речинці 1927. Повторяючий Курс. Всі предмети викладають найздібніші гімназійні професори. Початок науки 1. листопада. Зголошення „Освіта", Львів, Мілковського 11. від 12—1 і від 5—6. 775 2—3

АБСОЛЬВЕНТ гімназії і учительського семинара пошукує лекції на провінції. Ласкаві зголошення: Уряд парохіяльний Шоломия, почта Старесело. 808 1-1

ІНТЕЛІҐЕНТНА, бідна мужатка з приводу безробіття свого мужа, находиться в крайній нужді, просить ласкаві пані о дарування її зимового плаща. Ласкаві зголошення до Народньої Організації Українців міста Львова, Ринок 10./II. через ганок. 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Конкурс

на інструктора при філії „Просвіти" в Станиславові до обсади від 1./XII. 1926 р. Обовязки: ведення канцелярії й бібліотеки, люстрації читалень. — Початкова платня 120 зол. місячно. — Подання, найдальше до 15.XI. 1926 р., надсилати на адресу: Д-р Володимир Янович лікар у Станиславові, вул. Гославського ч. 19. — Першенство матимуть ті, що задумують посвятитись постійній просвітній праці. — *Виділ філії „Просвіти" в Станиславові.*
806 1—2

Конкурс.

Головна Управа „Рідної Школи" УПТ, оповіщує в друге конкурс на фахового управителя своєї книгарні. Зголошення з залученням опису життя і доказів фаховости (свідоцтв і референцій) належить вносити до Головної Управи Товариства Ринок ч. 10. II. п.) в речинці до 10. листопада ц. р. — *Головна Управа „Рідної Школи" УПТ-ва.* 805 1—3

Подяка.

Отсим почуваюся до милого обовязку зложити сердечну подяку Високоповажаному меценасові д-рові Льву Ганкевичові, адвокатові у Львові, за щире і совісне займиттся моєю справою, та доведення її до корисного для мене вирішення.

Дмитро Котелко
804 учитель в Старім Самборі

Подяка.

Невмолима смерть забрала нам нашого найдорожчого батька й діда Льва Лотоцького. Прибиті важким горем складаємо отсим сердечну та щиру подяку всім, хто причинився до злагіднення нашого горя та звеличання похоронів його. Передовсім щиро дякуємо п. Андрієві Швакові та його семі, що занялись похоронами покійного нашого батька, в якого домі довелося йому прожити останні два роки життя й замкнути очі на вічний спочинок. Дякуємо також о. Служинському за ласкавий провід у похоронах, а п. директорові Кісеві за щире працальне слово.

Львів, 25. жовтня 1926.

Антін, Володимир, Тит, Михайло сини Наталка з Соломорія невістка й Володимир Роман внук.

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає **Василь Мудрий**. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

тей, яких число доходить до 560.000. Зявилися вони на Україні підчас страшного голоду російських губерній і вже лишилися тут, становлячи правдиве стихійне нещастя великих міст. Уряд бореться з безпритульністю всіми силами і засобами, влаштовує для безпритульних дітей притулки, виховавчі заведення, доми праці і т. н., одначе все даремне. Зазнавши „свободи", ці боскки-дітваки (10—15-літні) постійно втікають цілими гурмами, живуть в ровах, опущених і зруйнованих будинках, промишляють — як можуть — то крадіжками, то просто бандитськими нападами. Відомого проф. Черняхівськ го стрінула така пригода, що коли він минулими пізним вечером вертав додому, то його обскочила ватага таких молодечих бандитів, які стягли з нього кожух, забрали гроші і золотий годинник і пропали серед нічної темноти.

Радянська Україна.

За неуважне ставлення до українізації.

Центральна комісія в справі українізації при РНК подала до ВУЦВК-у відомости про число співробітників, звільнених за неуважне ставлення до вивчення української мови. По центральних урядових установах комісія звільнила 71 осіб, з них в апараті РНК — 2, НШТоргу — 3, НКФіну — 20, Держплану — 5, Упов. НКП-оштеля — 13, НКСоцзабесу — 4, Найвищого Суду — 5, НКЮста разом з юридичними курсами — 7, НКОсвіти — 1 та НКздоровля — 4. По трестах та синдикатах звільнено біля 190 осіб, з них 58 осіб у Вукоспілці, 29 в Держторзі, 32 у Вс українській конторі Держбанку, 5 Укрдержспирті і т. ин.

Український Народній Театр у Харкові.

Остаточно сформовано трупу Українського Народнього Театру й розпочато підготовчу роботу до відкриття сезону. Його відкриють 1-го листопада. Завідуватиме художньою частиною Грудина, головний режисер — Рошківський, черговий — Юхименко. Окремі постановки дадуть: Бондарчук, Загаров та Лапицький. Музичну частину доручено композиторові Верховинцеві, головний адміністратор — Е. Сагайдачний. У складі трупи: Горленко, Доля, Терентєв, Зарницька, Жданова Акимова, Скрипченко, Маліева, Попова, Овдієнко, Петляшенко, Юхименко, Тагаев, Затарчук, Сокирко, Твердохліб, Ходимчук, Маслов, Носович та инші. В складі хору 24 особи, орхестра — 16 осіб. Тепер в театрі колишнім. Гріке провадиться ремонтна робота. Сезон розпічнеться пєсою „Гайдамаки", інсценізація Курбаса, постановка в дзені реального театру Рошківського. Далі піде новий варіянт „Вія" Бондарчука в постанові автора; пройдуть в новій постановці Юхименка „Богдан Хмельницький" та „Сорочинський Ярмарок", а також пєси: „Фея гіркого мигдалю" (режисер Рошківський), нова комедія Красовського (режисер Грудина), Риделя „Зачароване коло" (Бондарчук). Директор театру виїхав до Київа, щоби скласти угоду на постійну роботу з артистами Садовським та Саксаганським. На організацію театру харк. окрвиконком відпустив 25 тис. карб. Ціни на місця будуть найприступніші — від 15 коп. до 1 карб. 25 коп.

Хорова капеля „Дух".

Капеля розпочала підготовчу роботу на 26—27 рр. (зимовий і літний сезони). Перший концерт 24. жовтня, другий 31. жовтня. Репертуар Капелі передбачає 10 нових концертів, а саме: 1) Народня пісня західної Европи, 2) Народня пісня Сходу (єврейська, грузинська, вірменська та инш. народів), 3) Народня пісня славянських народів, 4) Вечір галицької музики, 5) Вечір чеської музики, 6) Вокальна музика стилю модерн., 7) 150 літ української музики, 8) Вечір української та білоруської пісні з нових записів Гайдая, Ступницького та Полферова, 9) Шевченко ідеольог передпролетаріяту, 10) Ко цертвиставка недрукованих творів і чотири концерти минулих сезонів: 1) Жовтневий концерт, 2) Ленінський концерт, 3) Концерт на роковини Леонтовича, 4) Весняний концерт. Виробничий плян Капелі збудовано по такому принципу, що вісім місяців роботи Капеля провадить у Харкові, де улаштовує прилюдні концерти й обслуговує робітничі клюби, а чотири місяці поза межами Харкова.

Нові видання.

ДВУ виготовило до друку повне зібрання творів В. Еллана (В. Блакитного), розраховане на 15 аркушів. До видання увійдуть літературні, публіцистичні та сатиричні твори покійника. Видати ці твори намічено на день перших роковин з дня смерти письменника. Крім того накладом Вапліте мають вийти вибрані твори письменника. — Готується до друку і небавком вийде історія Театру ім. Ів. Франка.

Експедиція ВУФКУ до Миргорода.

До Миргорода приїхала експедиція ВУФКУ робити кінові знимки для картини „Сорочинський ярмарок". Знимки робитимуть у Миргороді, в с. Великих Сорочинцях і на р. Пслі.

Концерти співачки Шекун-Коломийченко на Кубані.

Знана співачка Шекун-Коломийченко після гостинних виступів по Криму переїхала на Кубань. Концерти її тут проходять з успіхом. Артистка виступатиме на Кубані до 1-го листопада.

З господарчого стану УСРР за 1925/26 господарчий рік.

Не вважаючи на всі труднощі, основні показчики досягнень минулого року, порівнюючи з 1924—25 р. такі: 1. Приріст виробництва с. господарства становить 29 проц. 2. Приріст виробництва промисловости — 61 проц. 3. Зріст будівництва (залучаючи й сільське) — 49 проц. 4. Капітальних вкладів зроблено 390 міл. черв. карб. проти 107 міл. минулого року. 5. Збільшення товарової маси в реальних величинах на 32 проц. 6. Збільшення вантажообігу на 60 проц. 7. Питома вага промисловости в народньому господарстві збільшилася з 37 проц. до 43 з половиною проц., підвищившись до цього рівня з 30 проц. в 1923—24 роц. 8. Усуспільнена частина промисловости зросла до 82 проц. проти 75 з половиною минулого і 69 проц. 1923—24 року. 9. Доля усуспільненого господарства в товаровій масі країни (за довоєнними цінами) досягла 49 проц. проти 41 з половиною минулого і 33 з половиною проц. 1923—24 року.

З сільсько-господарської кооперації.

Сільсько-господарська кооперація значно зросла і зміцнилась. Кооперованість сільського господарства перевищила 33 проц. Значно збільшилась активність кооперованих мас. Товарні обороти виросли до 440 міл. карб., що дало збільшення з передлім роком на 100 проц. і складає 10 проц. усіх товарних оборотів України. З окрема охват товарних зайвин продукції сільського господарства досяг: по хлібу — 26 проц., тютюну — 44 проц., хмелю — 88 проц., буряку — 90 проц., яйцях — 44 проц., маслу — 61 проц. В постачальницькій роботі сільгоспкооперація охопила: в лісопостачанні 75 проц., в машинопостачанні 80 проц. Фінансове становище с.-г. кооперації теж зміцнилось. Загально-білянсова сума всіх ступнів с.-г. кооперації на 1. IV. цього року, себ-то за три місяці, досягла до 145 м. карб., що дає збільшення на 20 проц. Сума пайових внесків досягла до 4 м. карб. Збільшилась сума довготермінових позичок і робота в цілому прибуткова. Але разом з тим треба також відмітити й дефекти сільсько-господарської кооперації. Головніші з них — це недостача активности кооперованих селянських мас у роботі та самоврядуванні своїх кооперативних обєднань і слаба господарська відповідальність пайщиків за роботу та стан свойого кооперативу; кволе господарське обслуговування кооперативними обєднаннями своїх членів пайщиків; безгосподарність, квола мобілізація селянських коштів як у формі паїв, так ріжних завдатків, авансів і т. инш.; комерційний ухил в роботі й високі накидки та витрати.

де руський Іван, там і Мошко мусить бути. В 90 відсотках наші люде — з Галичини.

Українське життя у Вінніпеґу досить рухливе. Є тут сім церков; греко-католицьких три, православних також три, в тому одна українська автокефальна, протестантська одна. Є де Богу молитись, коби тільки було кому, тай щоб одні другим не перешкоджали у молитві...

Також просвітний та організаційний рух між Українцями у Вінніпеґу значний. Є тут ріжні просвітні й запомогові товариства. Народовці мають свої окремі товариства, католики свої, а робітнича партія большевиків має також свої. І всі ті товариства удержують ріжні школи, в котрих дітвора вчиться вечерами української мови. Це знак, що Українці ще живуть на чужині і не загибають.

Є у Вінніпеґу вісім українських часописів. 1. „Український Голос", орган народовців-автокефалістів, 2. „Канадійський Українець", орган гр.-католицької церкви, 3. „Канадійський Ранок", орган протестантської церкви, 4. „Канадійський Фармер", власність книгопродавця Чеха, Дочка, 5. „Православний Вістник", орган української народньої православної церкви. Робітнича партія, знаменито зорганізована по т. зв. Робітничих Домах, видає аж три часописи: „Українські Робітничі Вісти", „Фармерське Життя" і „Робітниця"; цей останній часопис видається спеціяльно для жіноцтва. Всі ті вісім часописів виходять правильно і роблять свою роботу.

Вінніпеґ може також похвалитися і своєю інтелігенцією. Крім освічених і свідомих робітників має вже і своїх адвокатів, лікарів, священиків, учителів, аптикарів і богато студентів. Хоч це чисто канадійський продукт, бо майже всі повиходили з канадійських шкіл, але всеж таки не перестали бути Українцями, а декотрі з них є й добрими українськими патріотами.

Все булоб добре, якби ще Українці у Вінніпеґу мали більше бизнесменів та більше капіталу. Звичайно нині на світі того уважають за щось, хто має гроші. Та, на жаль, у Вінніпеґу українських бизнесменів дуже маленько. А хоч деякий бизнесмен і є, то ледве дише, бо не в силі витримати конкуренції. Тай тут і не конче винуваті в тім його конкуренти, але, правду сказати, самі таки бизнесмени. Бизнес треба розуміти. Ну, а деж наш Українець міг навчитися того бизнесу? В Старому Краю хіба ні. А в Америці чи Канаді ще майже нічого не навчився, або дуже мало.

Але я вірю, що прийде час і то не довго треба на це чекати, що й наш Українець накінці прозріє. Вже беруться Українці на добре до просвіти і школи. Вже українських дітей нині повно по ріжних школах. А й учаться дуже добре, бо Українці це такий здібний нарід, що навіть самі Англійці це признають. І як кажу, небавком і наше українське молоде покоління зрівняється з Британцями й иншими культурними народами. Все буде, тільки треба більше витревалої праці, більше енергії і завзяття, а що найважніше, більше віри у свої власні сили.

НОВИНКИ.

— **Три заборони еп. Коциловського.** В найнові них „Перемиських епархіяльних Відомостях" (за жовтень, падолист, грудень) заборонив еп. Коциловський брати участь духовенству у святах у память Івана Франка, читати і передплачувати „Український Голос", видаваний в Перемишлі. Рівночасно відкликав еп. Коциловський трьох крилошан з „Української Щадниці" в Перемишлі. Про цю [illegible] епископа[illegible] поговоримо в найблищому числі нашого часопису.

— **Концерт пяністки В. Божейко.** В програму концерту нашої відомої пяністки В. Божейко, що відбудеться в суботу дня 3. ц. м., входять твори Beethoven-а (Вальдштайнівська соната), Schumann-а (симфонічні етюди) Mendelsohn-а, Schuberti-а, Brahms-а Chopin-а, Reger-а і Liszt-а. Концерт пяністки, що в минулому місяці відбувся в Перемишлі, пройшов з незвичайним успіхом, про що може засвідчити хочби отся вельми прихильна оцінка, яка появилася в польськім перемиськім часописі: „В рамах цеї богатої програми виявила пяністка В. Божейко високі прикмети своєї гри в минувший вівторок в салі Народнього Дому. Інтерпретацію п. В. Б., улюблениці славного віденського педагоґа проф. Sauer-а, цікують прегарне фразування, співучість леґата, кольорит звукового ударення, знаменита стилізація і передовсім незвичайне почуття міри. Талант цеї артистки ясніє повним блеском як у творах глибоких і поетичних, так і в бравурнім репертуарі. Концерт цей залишив загально-ясні — премилі спомини пережитих високо артистичних хвилин". Треба надіятися, що й наша музикальна публика скористає з сеї нагоди і зацікавиться концертом нашої пяністки, яка й за границею тішиться великим признанням, а у нас зачисляється до наших найкращих сил.

— **Комісарський протектор.** Протектором і опікуном теперішнього комісаря „Нар. Дому" Льва Черкавського був Леопольд Рутковський, начальник політичного відділу в міністерстві внутр. справ, відділу, заснованого в р. 1923 тодішним хієнським міністром Керником. Цей то Рутковський, хієнсько-пястівський ставленник і ворог всього українського, надіяв „Нар. Дім" такою благодатю, як Лев Черкавський. Довідуємося, що в останніх часах Рутковському щось не везе. Покищо він виїхав на відпустку, з якої вже несподіваються побачити його на давньому становищі. Може й це було причиною воєвідської контролі господарки „Нар. Дому".

— **Львівська хроніка.** Ще одна спроба самовбийства: касієр „Каси хорих" Тадей Ц. заживши отрути по причині нещасливого кохання. — Після тижневого процесу проти жовківської банди Мазурковича, Зелінського (II-го) і товаришів, суд присяжних за 20 грабунків засудив першого на 7 літ, другого на 4, а господаря Ярину, який давав їм захист, на 2 роки. — Коли появився перший сніг, передбачуючі злодії заглянули нишком до складу футер Вронського, в самім центрі міста при вул. Академічній, і забрали тельмі одяжу на 3000 зол. Инші аматори, сторожниці, „потягнули" на базарах двацятькілька курок, індиків та сила всячини. Ті, що потрібували зміни повітря, вибралися до села Зубри, під Львовом, заволокли в касі громадського уряду 600 зол., які щезли безслідно.

Тріюмф українського промислу
Цукорки з фабрики
„ФОРТУНА НОВА"
Львів, Кордецького 23.

— **Катастрофи.** Борвій, що гуляв на Кубі, вбив 600 осіб, 9 000 ранив, а 6000 лишив без хати. — У південній Італії великі зливи спричинили великі шкоди. — На Кавказі землетрус тривав 2 години; сотки людей згинуло і тисячі ранених. Населення втікає стривожене. — Англійський корабель розбився біля Бермудських островів; 90 осіб потонуло.

— **Науковий голос воєводи.** Шкільна польська влада катовицького воєвідства видала присуд, який є соломоновським рішенням і може мати для наукових дослідів далекосяжне значіння. А саме рішила, що діти близнята одних родичів, Німців, треба поділити на дві національности: дівчинка, Марічка, є Німкою і тому може ходити до німецької школи, а її рідний брат Сефкіє має в своїх жилах польську кров і тому буде виховуватись на Поляка. Так рече воєвода Більський. На найблищім конгресі біольоґів учені можуть узяти це рішення за підставу для проблєми якимробом близнята цих самих родичів родяться з прикметами двох ріжних рас і народів.

— **Померли:** у 72-ім р. життя д-р Сальомон Еоман, визначний професор віденського університету, один з найбільших дерматольоґів, автор яких 120 творів з цієї ділянки і бувш. директор відділу шкірних недуг в „Альґемайнес Кранкенгавс"; — княжна Бонапарте, сестра Віктора та Людвика Наполеонів у Турині.

— **Мов російський князь.** З Будапешту втік бувший російський князь Гавріїл Александрович до Америки. Втік, а не виїхав, бо йому припала до вподоби жінка одного з тамошніх промисловців, яка розстаючись із своїм мужем, не хотіла розстатись з діямантами та дорогоцінними паперами, а навіть деякою готівкою свого мужа, корисними в такій далекій дорозі.

— **Хрест у римськім Колісею.** У Римі святкували перенесення хреста на арену Колісею. У святі взяла офіціяльно участь міська управа. Хрест має 8 метрів. Вся площа на спомин мучеництва християн була осяяна смолоскипами.

— **Воєнний памятник в обороні мира** поставили в північно-американськім місті Ню-Джерзі. Його мали відкрити в роковини перемиря, але бувші військові застрайкували, заявивши, що не візьмуть участи в святі. Причиною надпис на памятнику, цитата з пророка Ісаї II, 4: „І Він судитиме героїв і каратиме ріжні народи, а вони перемінять свої мечі на лопати і списи на коси; і не підніме вже ніякий нарід свого меча проти другого і не буде більше вправлятись у воєннім ремеслі". Бувші вояки не погоджуються з таким розумінням памятника на спомин війни, так само як цитата Святого Письма не дуже погоджується з надписами на воєнних памятниках.

— **Псевдокомуністи.** Московський театр поставив пєсу, яка має незвичайний успіх. Називається вона „Мандат", а причина її успіху потрійна: автор її сам комісар народньої освіти, Луначарський, режісером і співробітником славний Меєрхольд, а темою — сатира на свіжоспечених комуністів. Вже й чужинна преса забалакала про цю сензацію. Луначарський не мав до цього часу щастя як поважний драматург. Але тут попав на актуальну тему: героєм пєси є Павло Сергієвич Гулячкін, власник крамниці, що став недавно комуністом і висловлює про комунізм такі нісенітниці, що саля реве. Кожний глядач розуміє це по свому: комуністи сміються з новиків-товаришів, — вороги комунізму добачують у герою пересічний тип „комунізуючих", що позасідали на високих стільцях. Злобні кажуть, що найгостріші дотепи понатикані в пєсу Луначарського є Меєрхольда. Луначарський дав йому не тільки пєсу „Мандат", але й мандат поправити її так, щоби вона могла вдержатись на сцені. А що всі сміються — пєса йде аж гей!

— **Світова хроніка.** Радянське посольство в Берліні заперечує звістку, буцім-то радянський уряд мав намір заміняти свій червоний прапор иншими кольорами. — У Сан Франциско відчули легкий землетрус, який не спричинив ніякої шкоди. — На перського шаха кинули в Тегерані бомбу, коли переїздив автом; одначе помилились щодо авта. — У Парижі відкрили памятник композитора Массене. — У місті Ножен Ле Ротру (Франція) відкрили памятник бувш. президента республики Поля Дешанеля. — У Москві виставили „Венецького купця" Шекспіра перший раз жидівською мовою; виставу дав новий модерністичний театр з високими естетичними домаганнями, приготовлюючись до свого виступу три роки. — 4-го листопада жениться бельгійський наслідник престолу Леопольд із шведською княжною Астрід; шведський шлюб візьмуть у Штокгольмі, а церковний в Брюсселі, княжна перейшла на католицизм. — Французьке міністерство праці подає до відомости, що воно дає підмогу всього 340 безробітним, бо загально більше є занять, ніж людей, що до них зголошуються. Франція не має безробітних! — [illegible] помер Босняк Мато Ф[illegible] [illegible] у 126 році життя.

є рожева. На Польщу чигають вороги зі Сходу і Заходу.

„Не в імя правдиво відчутих демократичних ідеалів совіти признають українському населенню в Росії далекойдучі культурні концесії (дивує нас, що посол Розмарін нічого не знає про істнування У. С. Р. Р. і говорить тільки про Росію та культурні концесії для Українців. — Ред.). Рішав тут радше момент політичного раціоналізму і тих практичних оглядів, які не повинні бути чужі розсудливій політиці народу (?). Сталося це без сумніву з великою шкодою для польської держави (чуєте? — Ред.), що вона далася випередити під тим оглядом совітам. Наскільки сильнішою булаб позиція Польщі, колиб вона, а не совіти в очах українського народу була тим пісмонтом, що дає йому спромогу культурного розвитку.

Уряд марш. Пілсудського стоїть перед важким завданням. Якщо досі не здавав собі справи з далекосяглости проблеми національних меншостей, якщо чужою була йому свідомість, як дуже загостреною є ситуація, то перед лицем недавно довершеного злочину повинен відважно глянути правді в лице і витягнути з неї відповідні консеквенції. Могутня і спокійна Польща буде істнувати, а лише оперта на непорушних основах волі всіх заселюючих її народів. А коли замісць тих свобід кидається меншостям погрозу зменшення виборчих прав, то не диво, що такий посів може родити злочини".

В цій статті пос. Розмарін, один з чолових представників жидівського угодовства, зарепрезентував себе дуже оригінально, зводячи територіяльні народи до рівня діяспорних народів, а їх змагання до прав на культурний розвиток. Дуже гарно, що пос. Розмарін звернув увагу на загострену національну проблему, одначе він повинен приймити до відома, що на своїй національній території ми не є ніякою „меншістю", тільки більшістю, якій по всім божим і людським законам належаться права більшости. І тільки це може становити основу та бути вихідною точкою до вирішення національної проблеми.

Лямятайне: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Новий світ.

Враження проф. К. Студинського з побуту на Рад. Україні.

I.

Ювилей акад. М. Грушевського. — Богацтво харчів. — Вигляд Київа. — Театри й кінотеатри. — Культурна ділянка: шкільництво, держ. видавництво, Академія. — Господарське життя і безробіття. — Пошесть безпритульности.

Шан. голова Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, проф. К. Студинський на протязі трьох тижнів перебував на Рад. Україні, головно в Київі й Харкові, беручи участь у ювилею акад. проф. М. Грушевського. Своїми враженнями поділився вже шан. голова нашої найвищої наукової установи з читаючою публикою на сторінках „Нового Часу" (ч. 78 з 22. жовтня і ч. 79 з 25. жовтня. Окремо про саме ювилейне свято був ласкав надіслати нам ентузіястичну кореспонденцію з Київа.

Шан. професор, якого стрінуло велике щастя легально переступити межу, що ділить СРСР. від Европи і побувати в країні, де життя проявляється в нових формах, мав нагоду з автопсії студіювати, а що найменше придивлятися проявам того життя, мав рідку спромогу — так сказатиб — вложити руку у свіжі, але вже засклеплюючіся рани великої, прекрасної і страждєнної країни. Тому й не диво, що минулої суботи (дня 23. жовтня ц. р.) проф. К. Студинський уважав потрібним поділитися баченим, перебутим і пережитим з нашим науковим, освітним і громадським світом на окремому зібранні. В формі легкого, густо перетиканого прикладами з біжучого життя оповідання звсував нам шан. прелегент те, що він бачив і як він бачив. З журналістичного обовязку постараємось коротко і можливо вірно передати враження проф. К. Студинського.

Ювилей акад. проф. М. Грушевського, підготовлений окремим громадським комітетом під проводом акад. Тутківського, пройшов серед нечуваного ентузіязму — і в Київі (дня 3. жовтня, і в Харкові (дня 10. жовтня). Публика вітала дуже горячо Ювилята і проф. Студинського, як представника Галичини. Дві провідні думки пронизували промову Ювилята: революційність і соборність. Москва прихильно поставилася до ювилею проф. Грушевського, про що свідчила привітна телеграма всесоюзного комісаря освіти Луначарського. Харківські урядові кола — як зазначує шан. прелегент — не зорієнтувалися в ситуації, зігнорувавши це свято, чого вони опісля — як знову стверджує проф. Студинський — мали гірко жаліти.

Вибіраючись у Київ, шан. прелегент, наслухавшись всякої всячини про тамошні відносини, думав, що там голод і нужда, що може ще й поживу треба буде брати зі собою. Одначе під тим оглядом Київ його приємно розчарував. Всюди повно харчів, а бенкет улаштований у честь Ювилята в одному з першорядних ресторанів, перемінився у величавий пир. Засіло до столів двісті осіб. Самих закусок було 12. кавйору в брід (годиться додати, що фунт кавйору в СРСР. коштує 3 карб., у нас до 15 дол. — Ред.). В Київі повно харчівень, кооперативних, трестових і приватних. Життя на загал дороге.

В Київі й Харкові рух великий, тільки самоходів обмаль. Вигляд Київа змінився. На урядах і крамницях богато українських написів і вивісок. Всюди на вулицях і взагалі на публичних місцях чується українську мову, якою починають говорити й Жиди, що вказує на стійкість радянської влади на Україні. По урядах головним чином Жиди. В самому Київі жидівське населення досягає 250.000 голов (по офіційній радянській статистиці число Жидів в Київі досягає 140.000 голов. — Ред.).

Гарно представляються театри. Шан. справоздавець був в українській опері в Київі. Співали „Аїду" найкращі оперові сили. Переклад лібрета п. Черняхівської зразковий. В драматичному театрі ім. Ів. Франка грали „Вія". Новістю є величезне оживлення на салі, яке відповідно навіть ілюстрував проф. Студинський. Театр „Березіль" під проводом відомого Леся Курбаса, який ввів ще замітніші новаторства, перенісся в Харків. Зукраїнізовано й кінотеатр. Проф. Студинський був на фільмі П. К. П. (Пілсудський купив Петлюру). Прикро вражає, що одну з непочесних роль грав Ю. Тютюнник, колишній співробітник пок. Петлюри.

Шкільництво майже в цілости переведене на українську мову, за виїмком шкіл найвищого ступня (інститутів), де професори Росіяне на своїх катедрах викладають по російськи.

Державне видавництво, спираючись на державній дотації (14 міл. карб. в рік), працює всею силою пари. Жаль тільки, що шан. прелегент докладніше не познайомив слухачів з діяльністю цеї установи, а саме: що досі видало видавництво, по яким галузям знання, якого рода літературу і в якій мові?

Працює на досить широку скалю й Всеукраїнська Академія Наук, а особливо секція проф. М. Грушевського й обєднаних з нею наукових установ. Президентом Академії є проф. Липський, віцепрезидентом акад. С. Єфремов, неодмінним секретарем проф. А. Кримський. Академиків є 27, а співробітників до 250 осіб. Помітну частину роботи в Академії несуть жінки, працюючи видатно й успішно. Академики діляться на штатних і нештатних (себ-то на тих, що одержують постійну платню і тих, що платні не побирають), так само діляться і співробітники Академії. Постійну платню одержують тільки академики, що живуть в Київі та винятково проф. Багалій з Харкова. Академія досі не має широких прав, як нпр. російська (всесоюзна) Академія в Ленінграді. Та є надія, що небавом статут Академії буде змінений, а її права поширені. На 27 академиків 19 є Українцями, а 8 Москалів. Один з академиків, а саме відомий історик шкільництва з XVII. і XVIII. ст. проф. Харлампович перебуває на засланні в Оренбурзі. Бюджет Академії поки-що невеличкий (сягає до 500 карб., та є надія на його збільшення. Небавом мають відбутися перевибори президії Академії, що викликує досить велике хвилювання в науковому світі. Кандидатами в президенти є проф. М. Грушевський, проф. Багалій і проф. Тутківський.

Господарське життя на Рад. Україні розвивається незвичайно бистро і постійно йде вперед. Шан. прелегент навіть твердить, що хід того життя є далеко бистріший, як в західно-европейських державах. Жалко тільки, що слухачі не могли з уст проф. Студ. почути ніяких цифрових даних, які з одного боку давалиб порівнання із західно-европейськими, а з другого з передвоєнним господарським життям України. Одначе серед того бистрого ходу відчувається величезну недостачу закордонного капіталу. Безробіття велике. Радянська влада радить собі в той спосіб, що змінює чергу праці робітників. Раз одна частина робітництва перебуває на черствому хлібі безробіття (одержуючи 10 карб. місячної допомоги), а по якімсь часі безробітні йдуть до роботи, а на їх незавидне становище переходять ті, що досі працювали. Ті зміни відбуваються кілька разів до року. Також жеброта на вулицях Київа й Харкова нечувана. На кожному кроці жебрак витягає руку по милостиню. Серед цих відємних зявищ особливо вдаряє армія безпритульних ді-

---

ДЕНИС ПИРЧ.

Вінніпеґ.

Чим він для Канади, а чим для нас.

Положення і зовнішній вигляд. — Комунікація. — Бизнесовий рух. — Школи. — Уряд і порядок. — Зоробітки. — Населення міста й Українці. — Церковне й народне життя Українців. — Українська преса. — Українці в бизнесі.

Про Вінніпеґ уже мабуть кождий Українець знає. Цеж метрополія Західної Канади й осередок українського життя в Канаді. Одначе хто у Вінніпеґу не був, то певно буде цікавий знати, як він виглядає та які в ньому люде живуть і що зороблюють. Тому й пишу цих кілька заміток.

Вінніпеґ, можна сказати, є дуже гарне і чисте місто. Це столиця канадійської провінції Манітоби. Побудоване це місто на преріях, над ріками Ред Ривер і Ассинибойн, котрі сходяться таки зараз під самим містом. Мешканців у ньому буде до 200.000, але щодо розміру, то Вінніпеґ виглядає на велике місто. Вулиці має широкі, довгі, асфальтовані й обсаджені деревами. Має також Вінніпеґ дуже гарні парки. Найбільший із них т. зв. „Сити Парк", де є і звіринець, в котрому можна побачити між иншими всякого роду звірятами й канадійських буйволів. Навіть „сконки" (skunk) там є. Але тих паничів тримають за склом, щоб часом не запахли дуже.

Доми у Вінніпеґу не дуже високі і по більшій части деревляні але гарно побудовані. Богато між ними т. зв. бонгалів (бунгалов). Це собі низькі, безповерхові домики, дуже модерні і вигідні до мешкання, бо в зимі в них тепло, а в літі не горячо. В бизнесових дільницях міста є доми муровані, не дуже високі, так від 1 до 10 поверхів. Хмародерів, які можна бачити по великих американських містах, нема.

Вулична комунікація у Вінніпеґу дуже вигідна, не треба довго чекати на „стріткару". А автів, як мурашок, всюди повно. Також і залізничий рух у Вінніпеґу сильний. Є тут дві великі стації, одна т. зв. „Си-Пі-Ар" Canadian Pacific Railroad), а друга „Юніон Діпо" (National Railways). Потяги дуже часто приїздажають і відїздажають зі всіх боків.

Бизнесовий рух у Вінніпеґу також значний. Є тут великі департаментові стори. З них найбільший стор Ітона й Ко. Це мільоновий стор, в котрому працюють тисячі людей. І цей стор не тільки в самому місті провадить бизнес, але скрізь по цілій Канаді. Його великий ілюстрований катальоґ можна подибати в кождій фармерській хаті. Каже наш фармер до своєї жінки: „Ади, стара, діставсми на пошті від вуйка Ітона новий катальоґ! На, читай!" Та хоч вона й читати не знає, але в катальоґу все прочитає, бо в ньому повно образків. Це й одинока література тих наших фармерів, котрі не вміють читати.

А вже чим як чим, але Вінніпеґ може похвалитися своїми школами. Школи у Вінніпеґу виглядають як палати. Величезні, побудовані після найновіших вимог гігієнічних і педагогічних. У тих школах — їх тут є около сорок — учать сотки вчительок, між котрими є і дві Українки: п. М. Корецька і п. Ольга Пирч. Крім публичних шкіл є ще тут університети зі всіми факультетами і чимало всяких инших „гайскулів" та „калиджів". А поза містом, на величезній фармі, є ще рільнича академія (Agriculture College). Це є одна з найбільших і найліпших рільничих шкіл у Канаді.

Крім тих шкіл має Вінніпеґ ще инші гуманітарні інституції, як: ріжні сирітські доми, заклади для сліпих і глухонімих і т. и. А церков ріжних віроісповідань — сорок сороков, як Москаль каже.

Вінніпеґ славиться також своїми величавими публичними будівлями, як парлямент, судова палата, міська палата або з англійська „Сити Гол", де радні міста з посадником засідають і радять над міськими справами Та ще один дуже гарний і величавий будинок є в північній части Вінніпеґу, там, де наші Українці живуть, а це технічна гімназія (Technical High School). У тій школі є богато українських студентів, тому вона й заслугує тут на більшу увагу.

От таке собі менше-більше місто Вінніпеґ. Це, можна сказати, зовсім модерне і нове місто. На тому місці, де воно тепер стоїть, перед пятьдесятьма роками не було нічого, тільки чисті степи („прерії"), на котрих випасалися дикі буйволи.

А ще замітне у Вінніпеґу й те, що в ньому, як на таке велике місто, дуже мало полісменів. Можна ходити по місті цілими годинами і ніде не стрінеш полісмена, хіба десь на перехресних вулицях, де великий рух. Він там стоїть на призначеному місці, на самій середині вулиці, в білих рукавичках і диріґує стріткарами й автами, щоби знали, як їм їхати. І хоч Вінніпеґ не має великої поліції, але зате в ньому великий порядок і проступки або вуличні нещасливі випадки бувають рідко. Порівнявши Вінніпеґ з иншими містами такої самої величини, можна поставити його щодо порядку і моральности на першому місці. Це вже треба признати Британцям, що їм у порядку хіба ніхто не дорівнює.

Одна тільки недогода у Вінніпеґу, що тут досить тяжко за роботу, а це тому, що в ньому мало фабрик. Люде по найбільшій части працюють по великих залізничих шапах, котрі находяться ген поза містом. Працюють також літом по фармах, а зимувати приходять до міста.

Вінніпеґ — це великий збіжевий ринок. Тут є т. зв. Збіжева Біржа або Grain Exchange, на котрій уже потрошки й наші Українці спекулюють. Є тут також повно банків і безліч усяких бизнесових офісів. Можна сказати, Вінніпеґ богате і грошевите місто.

По найновішим обчисленням має Вінніпеґ около 200.000 мешканців. Є в ньому богато ріжних народностей, почавши від Британців, а скінчивши на Китайцях. Чистий Вавилон. Між тими народностями є наших Українців до 25 тисяч і вони замешкують північну часть міста, яку кондуктори від стріткарів кличуть — „Українієн Велі" (Ukrainian Valley). Не самі вони тут мешкають, але помішані, а найбільше з Жидами. А є тут Жидів півроку! Звичайно.